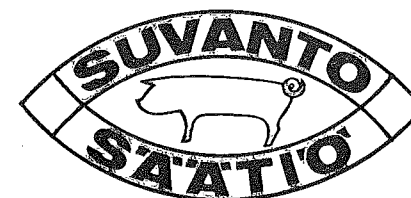

SUVANNON SEUTU

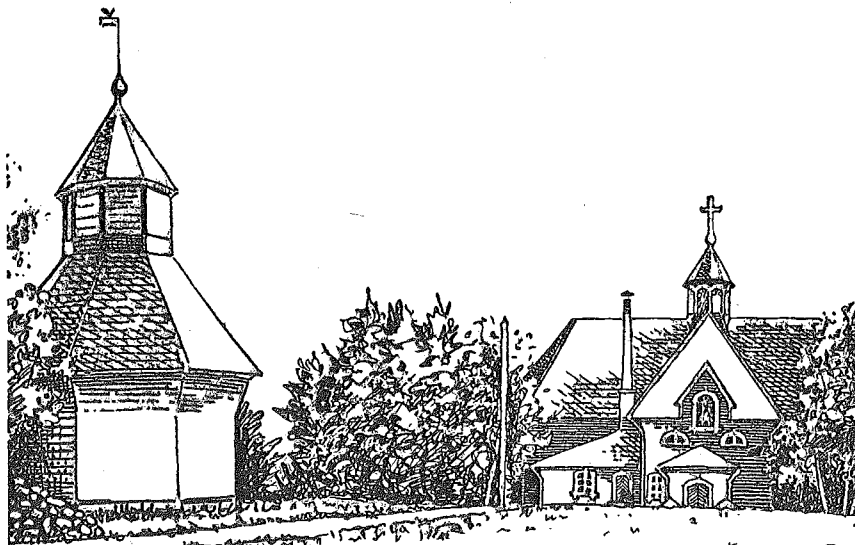
SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 8 1980
JOULUKUU

Joulu on vaihtunut arkeen ja kuusi heitetty pihalle, keinu muistuttaa tulevasta kesästä. Valokuva lie-
nee Sakkolan
Luprasta.

Tapulin varjossa

Jouluevankeliumi on sittenkin sama

Tapaninpäivänä tasan neljäkymmentä vuotta sitten vietettiin Toijalassa sakkolalaisten juhlaa. Päiväsaarnan pitäjänä kirkossa oli Sakkolan entinen kappalainen Arvo Liesmaa. Alttarilla oli Sakkolan v.t. kirkkoherran ominaisuudessa tämän kirjoittaja, jonka nimi silloin oli Leevi Virolainen. Juhla oli erityisesti sankarivainajien muistotilaisuus ja sen yhteydessä jaettiin

muistoristit sankarivainajien omalle.

Kirkkoherra Liesmaa aloitti silloin saarnansa sanoilla: "Tänään on toinen joulupäivä. Elämässä käy usein niin, että tulee toinen päivä. Eikä siihen aina yötäkään väliin tarvita. Ilo voi muuttua kädenkäänteessä suruksi. Tämän olemme, me karjalaiset, heimonakin kokeneet. — — —"

Ja todellakin. Ja monessakin merkityksessä. On tullut toinen päivä. Jopa niinkin, että ensimmäinenkään joulupäivä ei ole sama kuin ennen. Eikä joulukaan entisenlainen! Joulukirkkokin on toisenlainen. Ei ole tapuliakaan, jonka varjoon ennen hevoset heitettiin, sama kuin siellä Sakkolassa. Ja toisenlaisia taitavat ajokitkin olla!

Ja siellä kotonakin on joulu erilainen kuin ennen. Jo sentähden erilainen, että ihmiset ovat muuttaneet. Jopa vaihtuneetkin! Ja myös sentähden erilainen, että ihminen vanhetessaan joutuu yhä enemmän syrjään. Onnellista, jos saa — edes syrjästä — ottaa osaa toisten joulu-riemuun.

Paljon on muuttunut! On todellakin toinen päivä! Mutta muuttamattomanakin on pysynyt jotain: Jouluevankeliumi on sittenkin sama! Luettiinhan se jouluaattona kodissamme kuten ennenkin? Ja sen sanoma on jokaiselle — myös tavalla tai toisella ja monellakin tavalla syrjään joutuneelle — tuo entinen: "On syntynyt Vapahtaja!" Siksi saamme — toisenakin päivänä — turvallisesti veisata:

"Jumalaansa Auttajaansa
Seimen äiti kapalo.
Tällaisille syntisille
Koitti siinä aamunkoi.
Siitä sulle, siitä mulle
Joulu taaskin sanan toi."

Leevi Vironmäki

JOULUA ODOTELLEN

Lumen pehmeä valkoinen vaippa on peittänyt metsän ja maan. Niin hiljaa ulkona kaikki, tähtöset tuikkivat vaan.

Mä istun ikkunan luona.
Minä katson ja kuuntelen...
On kuusi jo juhlaan valmis,
vain hetkeksi unhoitan sen.

Sydän käy niin lämpöiseksi,
sydän köyhä ja syntinen.
Ovet siellä vain hiljaa aukee,
kuin vierasta vuotellen.

On Jeesus ystävä parhain,
tule luokseni vieraaksein!
Ilo joulun on muuten poissa
ja tyhjä on sydämeini!

Sinä kun luokseni silloin saavut,
oi ystävä kallehin.
On minulla rinnassa rauha
ja jouluni armaisin!

Aini Suikkanen

Erään sormuksen tarina

Koulupoikana luin eräästä koulu-kirjastani jännittävän tarinan sormuksesta. Ja tuosta tarinasta on ihan kuin pätäkä tullut minunkin osalleni. Tuossa sormuksessa, josta lähes viisi vuosikymmentä sitten luin, oli ranskalainen kaiverrus "Je eviens" — minä palaan — ja mitä ihmeellisempien seikkailujen jälkeen se todella aina joutui takaisin omistajansa haltuun.

Ja sitten minun tarinani:

Toimien sotien välillä Sakkolan v.t. kirkkoherrana. Sukunimeni oli silloin Virolainen. Sakkolan kirkkoherranvirasto sijaitsi Toijalassa. Ja kahtena kesänä (1940—1941) ehdin paljonkin kierrellä sakkolalaisten parissa. Pidimpä kolme rippikouluakin — Kylmäkoskella, Vesilahden Narvassa ja Toijalassa — tuona aikana. Ja minulle kertyi kilometrejä niin, että minulla oli "hallussani" epävirallinen pappien ennätyskin pyörällä ajossa. Ja kaikki sakkolalaisten parissa poljettuja

kilometrejä. Jos ne olisi pantu kaikki peräkkäin, olisin ehtinyt käydä kerran Utsjoella ja kaksi kertaa Helsingissä!

Mutta sitten tuli syksy 1941. Ja se merkitsi m.m. sitä, että Sakkolan kirkkoherranvirasto siirtyi Toijalasta Karpin talosta Sakkolaan. Arkiston pakkauksen suoritti vaimoni, sillä minä olin joutunut vaihtamaan vaateparteni kenttäharmaaseen ja makailin juuri sillä hetkellä sotasairaalassa. Ja siinä pakkaus-touhussa oli käynyt sitten niin, että vaimoni huomasi, että vihkisormus, jonka minä olin edellisen vuoden alussa — talvisodan päivinä hälytyssireenien ulvoessa — pujottanut hänen sormeensa, oli poissa. Ja hän huokasi tietenkin tuskaisena: "Mitä tämä tietääkään! Sormuksen antaja on poissa — sotasairaalassa — ja nyt on sormuskin kadonnut!" Oli kuitenkin otettu humoioon sekin mahdollisuus, että tuo sormus olisi voinut pudota noihin arkisto-

laatikoihin, jonka vuoksi kanttori Aaro Lehmusvuori, joka oli ollut avustamassa pakkaamisessa, oli suurin kirjaimin kirjoittanut arkistolaahtikon kanteen: "Huom. Etsittävä!" Laatikoista ei nimittäin voinut käydä enää avaamaan.

Sakkolassa ei kanttori Lehmusvuori kuitenkaan sattunut olemaan paikalla laatikoita purettaissa ja niin oli etsintä jäänyt suorittamatta. Pakkauspahvit ja muut täytepaperit olivat joutuneet eteisen lattialle, joka oli niiden tilapäinen välietappi matkatessa polttouuniin. Mutta ylhäällä — kirjaimellisesti ylhäällä — valvottiin! Sattui niin, että auringonvalo osui ovenraosta eteisen lattialle niin, että kirkkoherra Laurilan huomio kiintyi kiiltävään esineeseen siellä rojujen keskellä. Ja seuraavan kerran, kun hän tapasi kanttorin, hänellä oli kerrottavana merkillistä: "Ajattelles! Kun tuolta eteisen lattialta löytyi sormus. Kultainen sormus. Eikä siinä ole minkäänlaista kaiverusta. Kenenkähän se on?" No, asiahan selvisi heti. Ja muutaman päivän kuluttua vaimoni sai postissa pikkupaketin, jonka lähettäjä oli Joonas Laurila Sakkola, ja jonka sisältönä oli sormus! Tapasimme sitten myöhemmin junassa kirkkoherrapariskunnan ja sain kiittää oikein kädestä kirkkoherra Laurilaa siitä, että hän oli lähettänyt vaimolleni vihkisormuksen. Rouva Laurila seurasi kiittelemistäni tietenkin "silmit pyöreinä", mutta pianhan juttu selvisi. Vieläpä yhteiseksi iloksi!

Mainitussa sormuksessa, joka siis näin palasi "harharetkiltään", ei todellakaan ollut mitään kaiverusta — eikä ole vielääkään. Tuon sormuksen "ura" vihkisormuksena alkoi nimittäin ajankohtana, jolloin kaikki "kullankaivertajat" oli-

JOULU SAAPUU

He ovat
kulkeneet kahden,
vuosikymmenten
elämän tahdin.
He yhdessä
joulua viettävät.

Lyö ikkunaan
tuulen vasta.
On tuvassa
kodikasta.
— Tuli liedessä
valaisten loimuaa.

Tuo tunnelmaa
jouluksi,
ja kantele
pöydällä, uusi,
soi sointuja
jouluun säveleen.

Luo kynttilä
ruutuun kuvan.
Valopiirissä
tumman tuvan,
kaksi ihmistä
jouluun valmistuu.

On heillä
hiukset harmaat.
— On vieneet
mehut parhaat,
heiltä elämän
myrsky, syksysäät.

Elsa Tuokko

Silloista joulun aikaa

— Ei kyynel silmästä tipahtanut,
ei oven sarana inahtanut...
Se jälkeeni painui vain kiinni.
Kaikkialla soi tykkien jyske.

Mun sydämeni ennen niin lämmin,
nyt kylmä ja kova kuin kivi
ja rintaani painoi.

Kotioven taakse jäi muistoni ainut
Sen olisin tahtonut ottaa mukaan...
Mutta sitä ei minulle antanut
kukaan...

Niin matkasin maailmalle.
Sydämeni nyyhki...
Kuka kulkijan silmästä
kyyneltä pyyhki...?
Vain satoi lunta
ja paukkui pakkaneen.

Posti toi kirjeen rintamalta:
— Vielä elän Sinua muistan!
Rakkaat lapset, teitä muistan!

Joka yö oli minulla rukous uusi.
Suomen puolesta lausui suuni.
Tuntee saimme ne kovat ajat
ja siksi huokaukset olivat vajaat:

Kotitanhuat rakkaat
verin tahrattu on,
maa myllätty
kuin viimeiseen tuomiohon...
Rakas Karjalanmaa!
Luoksesi käyn yhä uudestaan.
— Kuka hetkellä tällä puolestas
henkensä antaa saa?

Laina Huuska v. 1940

vat kaivelemassa oman henkikul-
tansa säilymiseksi uria tämän kul-
taisen maan kamaraan "siellä jos-
sakin". Mutta hyvin se on silti —
ilman kaiverruksiakin — tehtävän-
sä täyttänyt. Voin todellakin sanoa,
kuten Valittujen Palojen sivulla 154
— X/80 — pakinoitsija Erna Bom-

JOULU- MUISTOJA

Minä jouluista muistojen helmet
kerään vuosista taaksepäin,
sieltä lapsuusvuosien joulut
loistaa kirkkaimmin helmissäin.

Ei olleet ne loistoa suurta.
Ei kuusikaan kultavöin,
vaan rauhaisa kodin henki,
niillä muistoni seppelöin.

Oli varhain jo "roikka" tiellä,
joulukirkkoon kiiruhdettiin,
soi kulkusten helinä siellä,
tähdet viittoili Betlehemiin.

Yksi joulu on helmistä raskain
minun muistojen nauhassain:
Ensi joulu siirtolaisen,
se on haavana rinnassain.

Oli paukkuva pakkasjoulu,
vaan sieltä jostakin,
toi sanoma korviimme viestin:
Etulinjassa taisteltiin!

Tuosta joulusta aikaa on mennyt.
— Mutta sieltä jostakin —
miesten hartaan veisuun kuulen
— ja me yhdymme rukouksiin...

— — —

Kohta joulu on jokaisella.
— Liekö helmenä nauhassain?
— Helminauhani täysi on kerran.
Kiitos kaikista jouluista vain!

Anna

beck, joka vakuuttaa, että hänen
omistamistaan esineistä "vihkisor-
mus on parhaiten ollut hintansa
väärtti".

Niinpä vain. Merkillisiä tarinoita
on muuallakin kuin saduissa ja
koulukirjoissa!

Leevi Vironmäki

Onni

Olen nyt viettänyt 10 vuotta täs-
sä ihanassa erakkomajassa.

Tällaiseen elämänmuotoon on
minut pakottanut ihmeellinen voi-
ma. Täällä erämaan tuntuksessa
rauhassa olen koonnut ja etsinyt
totuutta. Olen etsinyt elämän tar-
koitusta. ja olen yrittänyt löytää
onnen ja sitä mitä ihminen tarvit-
see ollakseen onnellinen. Päätarkoi-
tus tuntuu kuitenkin ihmisille ole-
van olevan saavuttaminen. Kuinka
paljon toivotetaankaan onnea! On-
nea matkalle, onnea uuteen kotiin,
onnellista uutta vuotta jnep.

"Ei onni tule etsien, se tulee
eläen", sanoo runoilija. Siis kuinka
elää, sellainen on onni. Elämä ei
ole helppoa. Siis onnen saavuttami-
nenkaan ei ole helppo.

Ja kuitenkin kuinka vähän ihmi-
nen tarvitsee ollakseen onnellinen!

Jokainen ihminen on maailman
keskipiste omalta kohdaltaan. Elä-
mä pyörii hänen ympärillään yhtä
etäällä ja yhtä lähellä joka suun-
taan. Ja kaikki riippuu siitä miten
ihminen ottaa vastaan häneen koh-
distuvat teot, niin hyvät kuin pa-
hat, myötä- ja vastoinkäymiset.

Paha ja hyvä käyvät taistelua
ihmisestä. Se on ankaraa taistelua
ihmistä vastaan ja ihmisten kes-
ken. Ja henkilön onni riippuu ko-
konaan tuosta voitosta!

Elämän olemassaolon taistelu vie
niin mukanaan, ettei ehdi edes aina
huomata kumpi voima saa ylival-
lan. Saattaa jollekin tulla aika, jos-
ta eräs romanialainen kirjailija sa-
noo, että "ihmisellä herää valtava
halu kerätä maallista mammonaa
aivankuin aikoiisi elää tuhat vuot-
ta". Maallinen mammona sortaa
usein ihmisen. Harva osaa käyttää
rikkauksiaan aina omaksi onnek-
seen. Täytyy myöntää, ettei rikkaus
tuo aina onnea. Harva ihminen on

Tahvananajoa kotikylässäni Kiviniemessä, siihen aikaan kun olin pienen pienenä tyttönä

niin viisas, että selviää rikkauden
monista pauloista ja saavuttaa on-
nen. Kuinka paljon onkaan tarinoi-
ta tuhoutuneista miljonääreistä.
Päin vastaistakin sattuu. On kovin
onnellista olla rikas ja osata siitä
nauttia oikealla tavalla ja käyttää
varojaan tuottaen iloa kanssaihmi-
silleen. Se on onnellista.

Mutta rikkaus ei ole tosionnen
ehdoton välttämättömyys.

Muistan lapsuudestani tarinaru-
non, kun sairaalle kuninkaalle tar-
vittiin onnellisen ihmisen paita, et-
tä valtias parantuisi. Lähetä lähti
etsimään onnellista ihmistä, mutta
palasi ilmoittaen kuninkaalle: "Mä
löysin miehen, joka onnellinen olla
taitaa, mutta tällä miehellä ei ollut
paitaa."

Miksi tuo mies oli silti onnelli-
nen. Olen aprikoinut.

Mies elää, näkee, kuulee, liikkuu,
laulaa ja hänellä ei ole huolia. Jos
jokapäiväinen leipä taataan, niin
enempää ei ihminen kaipaa. Ja
vaikka olisi tuhat sänkyä, niin yh-
dessä vain voi nukkua. Pitää oppia
elämään tänään, ei mennyttä kai-
vaten, ei tulevaisuutta peläten, vaan
tänään. Kun täyttää velvollisuuten-
sa tänään, niin huomina on taas
tänään. Rauha täyttää mielen. Rau-
ha tuottaa unenlahjan, kun oma-
tunto on puhdas. Puhdas omatunto
on paras tyynty ja hyvä uni tuo
terveyttä. Luojan paras lahja, ter-
veys, on suurin onnen ehto. Sielun
terveys on sairaalle ja raajarikolle
tärkeä saavutus ja silloin on hel-
po elää ja paraneminen edistyy ja
onni ei ole kaukana silloinkaan.

Noin yksinkertaiselta filosofialta
voi kaikki joskus tuntua — era-
kosta!

Klaudia Pelkinen

OIKAISU

Viime numerossa oli dipl.ins.
Pekka Hinkkanen muuttanut
painovirheen mukaan Nikkaseksi.
Hän on siis Pekka Olavin poika
Hinkkanen Sakkolan Hovinkylästä.

Muistelen Tapaninpäivänä käytyä
Tahvanan-ajoa. — Joulupäivänä ei
tavallisesti kyläilty, vaan käytiin
joulukirkossa, leikittiin lasten kans-
sa ja laulettiin joululauluja, oltiin
ihan oman perheen parissa.

Tapaninpäivänä jo aikaisin aa-
mulla valjastettiin hevonen suu-
rimman reen eteen ja lähdettiin
vain ajelemaan kylän teille, jopa
poikettiin taloihin sisälle toivotta-
maan hyvää Tapaninpäivää, tahi
mentiin sukulaisiin kyläilemään.
Jopa monella olivat Tapaninpäivä-
ajelut ainoita sukulaisissa käynte-
jä.

Meidän perheen sukulaistalot oli-
vat lähellä Ylä- ja Alamäellä. Me
lapset saatoimme käydä keskenäm-
mekin siellä Tahvanaa ajamassa. —
Toistalon Tahvo-setä oli leikkisä ja
leikkimielessä hän narrasi meitä
lapsia. — Muistan erään joulun-
aluspäivän kun Tahvo-setä tuli ko-
ttiini ilta hämärikölle ja uhoomaan
isäni kanssa. Pois lähtiessään hän
sanoi meille lapsille: "Tottaha työ
tuletta meil Tahvana-ajjuo, mut
tulkoa aikasii, jot Tahvana ei ker-
kii männä tuva taa!" — Me luvat-
tiin tulla.

Kun sitten päästiin jouluiltaan,
niin alkoi jännittää huomina Tah-
vananajo, ettei yölläkään tahtonut
uskaltaa nukkua, jotta kerrankin
mentäisiin niin aikaisin, että näh-
täisiin se oikea Tahvana. — Seinä-
kellon jokainen lyönti kuultiin.
Kun viisi lyöntiä laskettiin, niin
sitten tuli kiire! — Huopikkaat jal-
kaan ja takki päälle, niin sitä juos-
tiin Toistaloon, jonne ei ollut mat-
kaa juuri nimeksikään...

Toistalossa oli iso "porstuva".
Oikealla oli Tahvo-sedän ja Emel-
tadin makuukamari. Suoraan men-

tiin isoon kamariin ja vasemmalla
oli tuvan ovi. Porstuvasta nousivat
raput vintille ja yhdessä porstuvan
nurkassa oli ruokakaappi.

Kun meitä oli useampia lapsia,
me menimme tupaan. Ovensuupöy-
dällä paloi "vanarissa" tuli, joka
himmeästi valaisi tuvan ja teki kai-
ken jännittäväksi.

Tahvo-setä istui tuvan peräpen-
killä yö-vaatteissaan ja odotteli jo
meitä, niinkuin hän sanoi. Yhteen
ääneen kysimme: "Onko Tahvana
kotona?" — Ihmeelliseksi olenno-
si olimme sen kuvitelleet. — "Voi,
voi, ku työ tulitta liija myöheä, jo-
ha tähä aikoa oamust heä on mänt
tuva toa!" — sanoi setä. — Olimme
aivan ihmeissämme ja minä pis-
täysin ulos katsomaan, oliko Tah-
vana tuvan takana, mutta en näh-
nyt mitään. Kun tulin tupaan, ky-
syi setä: "No, oliko se siel?" — Nyt
aloin ymmärtää, että taitaa setä
meitä narrata ja sanoinkin sen hä-
nelle. "Jokos sie alat ymmärteä
asjoi? Ei sinnuu passoa enneä nar-
rata", sanoi setä. Olimme koko
sakki niin pettyneitä, että setä näki
sen meistä. Hyvittääkseen mieltäm-
me hän sanoi: "Mitä myö tuost
Tahvanast, antaa häne männä mä-
nöjeä, mut jos myö käytäs kuuro-
piilosil, ku o näi hämäreä ja piilo-
paikkoi löytyy paljo." — Niin me
käytiin piilosille ja saatiin vielä
jottain hyvää ja sitten olikin kaik-
ki asiat hyväst meidän ja sedän
välillä.

— — —

Meidän leikkikavereita oli Pek-
kolan Helmi. Hänen isänsä oli leik-
kisä ja aina pyysi käymään Helmin
kanssa leikkimään. Tietysti kävim-
me siellä myös Tahvanaa ajamas-
sa. Aina oli myös pöytä jo val-

Kuolleita

Yrjö Pitkanen synt. 17.11.1900 Sakkolan Haitermaassa, kuoli 12.10.1980 Oulussa. Kärsittyään pitkän ja vaikean sairauden.

Aino Paukku os Nuora synt. 13.5.1905 Metsäpirtissä, kuoli 14.10.1980 Nokialla. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haitermä.

Otto Kuorikoski synt. 24.2.1907 Sakkolassa, sai sydänkohtauksen 14.9.1980 Lempäälän kirkossa, sotaveteraanien tilaisuudessa ja kuoli hetkeä myöhemmin.

Me sotaveteraanit olemme nähneet veteraaniveljien poistuvan joukostamme mitä erilaisimmissa paikoissa ja olosuhteissa. Ei liene väärin, jos sanoisin Oton elämän päättäneen Pyhällä Paikalla Lempäälän kirkossa alttarin välittömässä läheisyydessä, josta hänet kannettiin pois tajuttomuuden tilassa ja elämästään oli jäljellä vain — hetki.

Otto oli poissa. Tunne joka silloin kirkossa vallitsi, sitä on vaikea kuvata, enkä siihen pystyisikään.

Toivotan vain veteraaniveljien puolesta rauhaisaa lepoa!

VK

Anna Siviä Kallonen os Lepänen synt. 15.1.1909 Sakkolan

miiksi katettuna kun menimme Tapanina heille. Siinä oli suuri ruukullinen talkkunapöperöä ja pöperön keskellä suuri voisilmä ja viereissä maitolasit jokaiselle. Sitten vain lusikoimaan kupista talkkunapuuroa. Se maistui aivan erinomaiselta. Pöydällä paloi kynttilä kauniisti ja lisäksi tiesimme saavamme jokainen kuusenkaramellin. Leikimme kuusen ympärillä ja Juho-setä oli aina mukana. Hän pyöritti ja nosteli meitä korkealle, että meillä oli kaikilla niin hauskaa,

Ojaniemessä, kuoli 29.9.1980 71-vuotiaana.

Anna Siviä avioitui Juho Kallosen kanssa, sisarensa Hilman kuoltua vuonna 1935. Hilma-sisar oli Juhon ensimmäinen aviopuoliso. Hilman ja Juhon lapset: Urho, Lauri ja Lilja ovat elossa. Annalla oli Juhon kanssa kaksi lasta, Orvokki ja Pentti. Joten hän oli perheessään lapsille äiti, äitipuoli ja täti. Mieheensä kuoltua Anna asui tyttärensä Orvokin luona Piikkiössä.

Siunaustilaisuus oli 18.10.1980 Lauttakylän kirkossa. Hänet on kätketty haudanlepoon yhteiseen sukuhautaan Juhon kanssa.

Kauko Vuotilainen syntyi 26.5.1927 Sakkolassa, surmattiin 18.10.1980 Vesilahden Krääkkiössä. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lupra.

Taimi Tuulikki Vasara os Systä, synt. 1.6.1931 Sakkolassa, kuoli 27.9.1980 Helsingissä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

Raimo Matti Sikiö synt. 9.3.1935 Sakkolassa, kuoli 22.9.1980 Helsingissä. Entinen kotipaikka oli Sakkolan Kirkonkylä.

Matti Koppanen synt. 25.7.1941 Kangasalla, kuoli 2.9.1980

niin hauskaa... Kaiken kukkuraksi Juho valjasti hevosen ja saimme ajaa Tahvanaa, kun hän vei meidät Yläkankaan tietä pitkin kotiin.

Näin 60 vuoden takaa kun muistelen näitä kaikkia, tuntuu, että Tahvo-setä ja Juho olivat vertaansa vailla olevia ihania ihmisiä.

Usein muistelen heitä kiitollisin mielin ja samalla kasvattanut kauniita muistokukkasia heidän hautausmaalle.

Ylämäen tyttö

Tampereen keskussairaalassa. Tauton edesmenneet vanhemmat Kaisa ja Albert Koppanen olivat kohtaisin Sakkolan Haparaisista.

75-vuoden ikäisenä sai iäisyyskutsun Aino Paukku os. Nuora 14.10.1980. Hän oli syntynyt Metsäpirtissä. Solmittuaan avioliiton Vilhelm Paukun kanssa heidän kotikyläkseen tuli Haitermä.

Aino Paukku siunattiin 25.10. haudanlepoon Nokian kirkossa. Siunauksen toimitti rovasti Matti Majamaa. Lähiomaisten, sukulaisten ja ystävien saattamana arkku kannettiin Nokian hautausmaalla sukuhautaamaan miehensä rinnalle.

Muistotilaisuus oli Linnavuoren seurakuntatalossa, jossa runsaitten virsien laulannan välillä, muisteltiin vainajan elämäntyötä. Rovasti Matti Majamaa puhui Aino Paukun muistolle, kohdistuen sanansa suuren perheen kasvattajana ja kodin ihmisenä. Muistotilaisuuden päätteeksi laulettiin "Mun kanteleeni kauniimmin taivaassa kerran soi".

HU

Siunausrikasta Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

toivottaa

**Kauppaliike
Helena Vermasheinä**

Vakkala, Vesilahti

Toivo-veljelle 70-vuotispäivänä 13. 10. 1980

Muistelmia elämäsi varrelta, lapsuudesta eläkeikään sakka. Koonnut Hilja-siskosi.

Jos lähtisin sieltä Sakkolan kodistasi, siellähän sinä lapsesta aikuiseksi mieheksi vartuit. Siellä saimme vanhemmiltamme pohjan ja perustan elämän taipaleelle. Kylvettiinhan kodissamme uskonnollista siementä, ei ainoastaan viljaa, joka sekin on tärkeää siementä, jälkeensä ajatellen.

Sinä olit ahkera työssäsi. Viljelit peltota ja raivasit uuttakin peltota Kaino-veljesi kanssa.

Minä olin siinä niinkuin pisara meressä, vähän mukana. Kun minä sitten aikuiseksi vartuin, annoit hyviä neuvoja monissa asioissa, joista on ollut hyötyäkin, vaikka en silloin kaikkea käsittänyt, mutta nyt jälkeen päin on mukava muistella.

Sinulla oli myös harrastuksia kodin ulkopuolella, oli suojeluskuntaa, nuorisoseurassa työtä... nämä mainitakseni.

Oli myös tyttö-ystävä omassa kylässä nimeltä Laura, josta tuli sitten vaimosi sota-aikana.

Olit sodassa monet vuodet. Siellä kai oli monenlaisia hetkiä? En osaa tarkemmin kuvailla oloasi siellä josakin.

Kai hiljaisina hetkinä muistelit nuorta Laura-vaimoasi, lapsiasi ja vanhaa äitiäsi. — Hän rukoili puolestasi, ja meidän kaikkien puolesta monta kertaa.

Kun sota loppui tuli kotipaikaksi Vilppula, ei ollut paluuta lapsuusmaisemiin Karjalaan.

Tänne Vilppulaan perustit kodin vaimosi tukemana, aloit taas raivata peltota, teit ahkerasti työtä monenlaista, torikauppaakin, joka oli sinusta mieluista.

Lupasi minullekin työtä kotiti-

Vuosia täyttäneitä

85 vuotta täytti 2.8.1980 Hilma Leppänen os Eeva Huittisissa. Hän on syntynyt Sakkolan Riiskassa ja kotikylä Sakkolassa oli Lapinlahti.

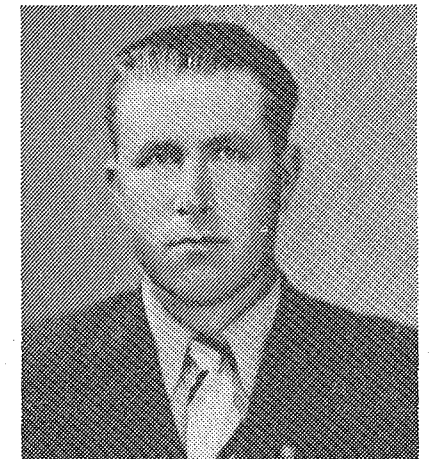
85 vuotta täytti 16.12.1980 ent. maanvilj. Matti Kukko Enonkos-

lallasi, mutta kohtalo vei minut muualle. Ostit tämän kodin lisäpaikaksi, jota olet viljellyt, Laura, sinä ja tyttäret. En malta olla heitä mainitsematta. — Kai heistä josta-kin toivoit poikaa? — Sait kuitenkin neljä vävy-poikaa, joita voit pitää kuin omina lapsinasi.

Minä olen usein perheeni kanssa vierailut sinun kodissasi ja tänne

kella. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Valkjärven kylä.

80 vuotta täytti 29.9.1980 Lyyti Nuora Vesilahden Rautialassa. Hänen ent. kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

75 vuotta täytti 18.11.1980 Johannes Kurikka Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä ja viimeinen kotikylä Sakkolassa oli Luprikkala. Hän on kirjoittanut kotiseutumuistelmia Suvannon Seutuun ja Museovirastolle.

80 vuotta täytti 18.10. Hilda Pentikäinen os Moisio Hämeenlinnassa.

70 vuotta täytti 29.9.1980 Nestori Silvasti Vesilahdella. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä.

70 vuotta täytti 17.10.1980 Iida Kihlström os Ukkonen Rautjärvellä. Hänen entinen kotipaik-

on ollut aina mukava tulla, hyvän Laura-emännän toivotuksin.

Kun nyt alat kulkea tätä vuosikymmentä, olkoon eläke-vuotesi rauhaisaa ja leppoisaa. Korkeimman johdatusta, niin maallisissa kuin taivaallisissakin asioissa.

Toivon omasta ja perheeni puolesta parhainta onnea alkaneelle vuosikymmenelle!

Seurakuntaelämä Luprassa

Kirkossa käynti kylässämme ei ollut kovin runsasta, sillä matkaa-kin oli 18 kilometriä, eikä mitään yleistä kulkuneuvoa ollut käytettävissä. Juhlapyhinä osallistuminen jumalanpalveluksiin oli runsaampaa. Radion tultua kylään, kuunneltiin jumalanpalvelukset radiosta.

Kinkeripiirinä osa kylästämme kuului Haitermaan numeroon ja olimme pannusaarelaisten kanssa yhteisessä kinkeripiirissä. Silvastinmäen puoli kuului valkjärveläisten kanssa samaan piiriin.

Kinkereillä käynti oli runsasta. Tilaisuudessa keskusteltiin kylän hengellisestä elämästä, veisattiin virsiä, kuultiin Sanaa ja rakennuttiin yhdessä olost.

Seurakunnan papit kävivät pitämässä seuroja. Kastetilaisuudet kodeissa muodostuivat sanan viljelytilaisuuksiksi, johon sukulaisia ja naapureita oli kutsuttu mukaan ja pappi kastetoimituksen lisäksi vielä puhui ja veisattiin virsiä. Erään tällaisen kastetilaisuuden muistan

kansa oli Sakkolan Riiska. Hän oli Sakkolassa mukana yhteisissä seuratoiminnoissa, etenkin Lotta-Svård yhdistyksessä hän toimi uutterasti koko järjestön toimiajan.

70 vuotta täytti 22.10.1980 Aili Huuska os Lampinen Nokian Joenpohjassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä.

60 vuotta täytti 17.8.1980 Eino Savinen Valkeakoskella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjärveltä.

60 vuotta täytti 15. 10. 1980 Aino Nuora, o.s. Roppo, Vesilahden Narvassa. Hän on Arvo Nuoran vaimo Sakkolan Petäjärveltä.

kodistamme. Vikman, kappalaisemme, tuli tilaisuuteen autonkuljettajan ajamalla autollaan kyläkujasia ja pysähtyi kotimme pihaan. Kaikki kylän pojat ja joukossa uteliaita miehiäkin heti ihmettelemässä ensikertaa näkemäänsä autoa.

Pyhäkoulu-toiminta oli säännöllistä ja pyhäkouluun osallistuminen runsasta, jopa vanhempia ihmisiä kävi mukana yhtyen virsiin ja rukouksiin, mutta ei muuhun opiskeluun. Opettajina toimivat aikaisemmin Aatami Vuotilainen ja Juho Pp Kuisma, myöhemmin Hilja Kuisma ja Lempi Hännikäinen.

Koko seurakuntaa käsittäviä pyhäkoulukursseja pidettiin kirkolla, jonne kylämme pyhäkoulunopettajat osallistuiivat.

Kodissamme vierailivat Evankeliumiyhdistyksen ja Luterilaisen Vaasan-todistajaseuran puhujat, pitäen seuroja tai niinkuin silloin sanottiin ”selityksiä”. Muistan muutamia puhujia nimeltäänkin: Juho Kiippa, Matti Sokka, Matti Heikkonen. Isäni sanoi meille pojille, kun Soka seurat olivat päivällä ja illaksi piti joutua esim. Pannusaarelle: ”Valjastakaa hevonen saahkareen eteen, että annatte vanhalle miehelle kyytiä.”

Myöhemmin Aatami Vuotilaisen perhe liittyi Helluntai-seurakuntaan, jossa myös nuoret olivat innolla mukana. Heillä pidettiin paljon tämän suunnan henkisiä tilaisuuksia, joissa kävi runsaasti kyläläisiä ja seuraväkeä naapurikylistä. Kaikki tämä hengellinen toiminta tapahtui rakentavassa mielessä, soinnollisesti ja siunauksella.

EVANKELINEN KASARMILAN NUORISOLIITTO JA RUKOUSHUONEEN RAKENTAMINEN

Niinkuin muistamme oli runsas-

ti pitäjämme ja kylämme nuoria käynyt Sairalan Evankelisen kansanopiston.

Evankelinen nuorisoliitto perustettiin kesäkuussa 1936 Valkjärvenkylän Eino ja Nestori Sikasen talossa ja muistaisin, että heidän äiti vielä silloin eli ja oli erittäin vakaa kristitty, sekä kannatti kyseisen osaston perustamista.

Osaston perustajana oli Etelä-Karjalan piirisihteeri Otto Muhonen. Osaston jäsen- ja toiminta-alue oli aluksi sama kuin kansakoulupiiri. Niinpä osasto sai nimekseen Kasarmilan Ev. Nuorisoliitto. Toiminta oli vireää alusta alkaen ja jäseniä liittyi monista kylistä, niin myös Luprasta.

Kansakoulua saatiin käyttää tilaisuuksien kokoontumispaikkana ja seurakunnan silloiset papit, ro- vasti Juho Silvennoinen ja pastori Arvo Liesmaa olivat innokkaasti mukana. Muistelen myös, että joskus järjestettiin maakirkkojakin koululla, sillä kirkolle oli matkaa noin 20 kilometriä.

On sanottu: — Koettelemuksien aikoja ennen kansalle etsikon aikoja ja hengellisen herätyksen aikoja. — Tällaista armoa saimme Sakkolassakin kokea.

Kirkossa käynti vilkastui, seuroja ja hengellisiä tilaisuuksia pidettiin kylillä. Nuoriso liikkui tilaisuuksissa ohjelman suorittajina. Seurakuntaamme valmistui ennen talvisotaa kolme rukoushuonetta: Haparaisten—Keljan, Kiviniemen ja Kasarmilan rukoushuoneet.

Kerron lyhykäisestii Kasarmilan rukoushuoneen synnystä, koska olin siinä mukana koko rakennusvaiheen alusta loppuun asti.

On sanottu: — Kun rauta on kuumaa, silloin täytyy takoa!” Ja näin tapahtuikin, sillä kun osasto perustettiin vuonna 1936, niin rukous-

Huuhkan poika

HUUHKAN POIKA

Tuli jo pahat sanomat, huonot viestit huljahtivat, saattaen savulle tunnot, mielialan miilukoille.

8

Tänä iltapäivänä asteli Juhana Kouru taasen pallemökille. Hän kävi siellä joka päivä, aamuin illoin, aamulla muka katsomassa, onko otuksia liikkunut haaskaa ruopimassa, iltasilla sanoi hän aina tö- nää lämmittävänsä, jottei susilla ja ketuilla olisi mitään merkillä pantavaa, jos hän niitä milloin vahtaisi. Mutta tänä iltapuolena näytti vaarin kulku eroavan entisestään. Askeleissa nurisi raskaus ja katse laahasi kinoksella väsyneen näköisenä.

Kouru saatteli suojateilleen pa- hoja viestejä. Niittyrannalta matkalaisten mukana lipuneita. Olisi- han ne saanut peittääkin, raskaat tarinat, mutta Juhana tahtoi olla rehellinen ystävilleen, tahtoi suoraan sanoa ja sitten neuvotella, päätellä vastaisista toimista.

Mies astuu huolekkaana sisälle ja istuu hitaasti lavitsan reunamalle.

— Mitä kuuluu kyliltä? kysäisi Martti laskien kädestään verkon aloitteen.

— Onhan siellä aina hulinaa, vastasi Kouru epämääräisesti.

Kyläyhteisöämme ajatellen ja muistellen näin kaukaa, muistan sen yhteisenä ja toinen toistaan auttavana. Talkootoimintaa oli ja naapurista lainattiin ja annettiin lainaksi. Vähempiosaista autettiin, yhdessä kasvettiin, rinta rinnan kuljettiin... Muistot ovat moninaiset ja antoisat!

Eero Kuisma

— Onko meitä koskevaa? Yhäkö Tenikka jahtaa?

— Onhan se puuhaillut, moisniekka, puuhaillut ja puhkanut. Telmi kotonasikin. Teki tuvasta aution.

Juhna pysähtyi kertomassaan, ei hennonnut yhteen menoon jatkaa tiedoitustaan, vaan katsoi hetkisen poikaa.

Martin sirohkot huulet ohenivat ja tiukkenivat, nenätaipeeseen ilmaantui hyvin näkyvä kova piirto. Sitten katsoi poika tyttöön, ikään- kuin olisi tahtonut vahingosta kuul- tuaan mitata omaisuutensa arvoa. Hän pyyhkäisi kädellään taakse ojenevaa tukkaansa kuin laskun suoritettuaan.

— Tiukkaili se isääsi sittemmin, istutti jalkapuuissa, ajatti puolen tukkaa.

— Ei tappanut vielä?

— Elossa on, Holmalassa kuulu- vat asustavan läkseiminä.

— Tenikka, tervasilmä pakana, sai poika sanotuksi harmista pu- nehtuen. Eiväthän isä ja äiti olleet sylliset!

— Ei se kysy syitä, Tenkika, tun- noton. Kosti isälle, kun ei tavannut poikaa. Ei sääli vainolainen miestä ei naista. On päästäsi, Martti, lu- vattu palkkio, sataruplanen, jos ken sinut tavoittaisi ja veisi hoviin Tenikalle. Vielä antaisi moisniekka Huuhkan talon ja tilan kiinniotta- jan asuttavaksi.

— No, on tuossa kerrakseen har- mia ja hirmua yhden pojan osalle. Jotain tällaista kyllä aavistinkin tu- levaksi. Ei se tullut odottamatta, tuumi poika, alkaen jatkaa keskey- tynyttä verkkotyötään. Hetkisen is- tuivat kaikki hiljaa, sanaa sano- matta. Sitten Juhana aloitti:

— Lähti tytöltäkin emo.

— Mihin lähti?

— Lähti pois — — — pois!

— Kuoli?
— Niin.
— Emo, kuiskasi Lilla hiljaa, painuen kyyrylleen itkemään.

— Tyyntykää lapset, haasteli vaari hiljakseen.

— En tahtonut teiltä salata to-
tuutta, vaikka se olikin raskasta
sanoa, oli kuormaa kuorman pääl-
le. Toivotaan parempia nyt päiviä.
Minä teen mitä voin hyväksenne...

Juhana nousi lähteäkseen, mutta
siinä ovella ollessaan, hän näytti
jotain muistavan ja pysähtyi:

— Luulen Tenikan puuhailevan
yhä vieläkin — on sillä ketulla päi-
väläisiä, varsinkin kun se on luvan-
nut sellaiset palkinnot jahtaajille.
Olkaamme varovaisia — pöngittä-
kää ovi tukevasti tuolla kangella
öin, asettakaa toinen pää peräsei-
nään, toinen oveen — tällä tavoin
— vaari näytti, ottaen seinustalta
nojallaan olevan aisan paksuisen
koivuisen kangen, jota hän oli jos-
kus käyttänyt susia viimeistelles-
sä. — Jos minä tulisin makuu-
aikana niin nakkaan kolmasti
oveen, peräkkäin, muut ovat asiat-
tomia. Päivin ei ole pelättävää. Ja
luulen, että täällä meidän asumilla
oleskelessamme olette ainakin tur-
vassa. Niin — tänään on lauantai,
meillä lämpiyä sauna. Kai muis-
tatte — se on ensimmäinen suoja
täältäpäin taloon kukiessanne. Pa-
ri viikkoa olette tässä asustaneet,
kyllä kai nyt jo kylpykin maistuu.
Portuvan käsikiven päälle varaan
puhtaat alusvaatteet. Tässä jätän

kelloni, kynttilän ja tulineuvot;
noin 11:n aikana nukkuu talo —
verhoatte vaan hyvin ikkunan, ettei
myöhäinen valo herättäisi sivullis-
ten huomiota, löylyä tapaatte niin-
kin myöhällä.

— Kiitos vaan puuhastanne,
nyökkäsi Martti vaarille. — Pesu
on kyllä tarpeen — löylyä sitä on
ollut nykyisin.

Kourua miellytti pojan uljas vas-
taus, ja hän lähti reippaimmin ta-
lolle. Viimeisellä pitemmällä jut-
telulla oli Juhana tahtonut johtaa
Martin ja tytön ajatukset pois ras-
kaista uutisista, sillä vaari tiesi ko-
kemuksesta, että paras lääke huo-
liin on uusi askarrus aivoille.

Marttiin uurtui kuitenkin tässä
sauna-aikaa odotellessa jotain uut-
ta, se tuli hänen kuulemistansa
uutisista johtuneiden ajatusten ke-
ralla. Tuntui sellaiselta kuin olisi
tiputettu pojalle suoniin, veriin,
noppa kerrallaan väkevää, uhkai-
san-vihoittavaa sekoitusta. Tätä en-
nen oli Huuhkan poika kasvanut
kuin lauhkilaatuinen koivu helppoi-
sella hiekka-perällä pitkään pituu-
teensa — nyt hän tunsu nivityvän-
sä, syvimmällä sydämeen johtavilla
juurillaan jouduttuaan myrkkypi-
toisiin, katkeruutta kihoaviin ker-
rostumiin. Karjalaisen herkästi
koskettava luonne lehatti Martissa
kuin tuli tervaksessa, kihisten ja
pihisten niissä väärinteissa, joita
Tenikka oli Huuhkalassa tehnyt.

Poika istui jakkaralla, ajatuksis-
saan, verkonkudonta pysähtyneenä,

tyttö laverilla, selin seinään nojau-
tuneena, hänelläkin vyyhti syliin
hervahtaneena, käsi lavan reuna-
malla riipuksissa.

— Se on nyt kylmillä koti, vir-
kahti Martti hiljaisesti koettaen
hallita äänensävyään, jottei Lilla
olisi huomannut siihen kätkeyty-
nyttä tuskaa.

— Sinulla on vielä isä ja äiti, sai
nyyhkytyksin sanotuksi.

— Minun isääni on häväisty, äiti-
ni kärsii.

— Sinä voit vielä nähdä ja tava-
ta heitä jolloinkin, saat haastaa ja
keskustella. Minä en voi jutella mi-
tään emolleni, vaikka olisi miten
paljon sanomista.

Tytön suru kävi haikeaksi. Lilla
kuukistui tilalle, painaen kasvonsa
pääalustalle.

— Älä itke, älä, rakas — lohdutti
Martti tyttöä kuin lasta, joka on
ruvennut äkisti äitiä kaihoamaan,
pitkään poissa viipyvää vanhem-
paansa ikävöimään.

— Olenhan minä vielä luonasi,
Lilla, jatkoi poika tyyntyttyään.

— Sinun äidilläsi ei ole surua
eikä kärsimystä, ei isälläsiäkään, mi-
nun vanhempiani jäytää suru, hei-
dät on karkoitettu kodista vieraan
nurkkaan.

HELSINGIN SAKKOLA-SEURA

Perinneilta Karjala-talon Laatok-
kasalissa pidetään tammikuun 31
pnä 1981 klo 19.

Toimituksen tuoli

Jo lähes kaksi vuosituhatta on
toistettu joulun sanomaa: Maassa
Rauha, Ihmisillä Hyvä tahto! Näin
jos tapahtuisi, niin se olisikin sil-
loin ihmiskunnalle suureksi siu-
naukseksi. Tietysti monesti meillä
Suomesa on saatu viettää kansalli-
sesti rauhan joulua joka yleis-
maailmallisesti ajatellen tuntuu
useimmin ja monen kansan koh-
dalla ikuiselta täyttymättömältä
toiveelta tälläkin hetkellä. Silti jou-
lu on JUHLA, SUURI JUHLAPÄI-
PÄ, josta meidän on täysi syy aina
kiittää jo etukäteen ja lämpöisin
miettein juhlan mentyä sitä muis-
tella. Joulu on rauhan tunnuskuva,
symboli muussakin kuin uskonnol-
lisessa ajattelussa, sillä vuosien
saatossa on joulusta ja joulun vie-
tosta tullut myös kiinteästi kodin
ja perheen yhdistävä juhla perheen
keskuuteen itsestään kuin salaa
muotoutunut sukupolvien vaihtumi-
sista huolimatta.

Joulu on ollut kodin juhla ja toi-
voni on se, että joulu kodin juhlena
ja rauhan juhlena edelleenkin vie-
tettäisiin.

Tätä sanomaa on julistettu ja

niin tapahtuvan toivottu, mutta it-
sekin kuulun niihin vuosiluokkiin
jotka on jopa kuusikin joulua saa-
neet viettää asepukuun pukeutu-
neena. Kuusi joulua kaukana omai-
sista peräkkäin on pitkä aika rau-
hankin aikana, kuinka sitten aika-
na kun koko maan kohtaloista käy-
tiin armotonta ottelua kentillä ja
korpien keskellä.

Henkilökohtaisesti olen ollut so-
dassa "vain" kolme peräkkäistä
joulua, joiden eteen mahtunee vie-
lä yksi talvisotajoulu. En ole mi-
tään näistä jouluista laittanut kos-
kaan toiveittenlistalle, ne on olleet
kohtalon armottoman käskyn käy-
töntöön-panoa olleet ja tällä kertaa
kerron joulun ajasta vuodelta 1941.

— — —

Kun kohti rintamaa kulki sotilas-
juna kesällä 1941 Kouvolasta poh-
joiseen huiskuttivat Savon tyttäret
rautatien varsilla liinojaan ja mies-
ten mielessä oli ajatus: — Tullaan
jo heinälle takaisin... Näin ei
kumminkaan tapahtunut, vaan kan-
sojen välinen sota jatkui ja kiihtyi
entisestään, vaikka Suomen rajoil-
ta rintama olikin työnnetty kauak-
si entisen valtakunnanrajan taakse.
Eikä näyttänyt toteutuvan rauhan-
omainen jo vuosia toistettu toive:
Jouluksi kotiin!

Näinä vuosina isänmaan turvaa-
minen koskemattomana vaati lähes
jokaisen suomalaisen asekuutoisen
miehen, jopa sellaisiksi "luultujen-
kin", kuljettamista rintamalle.

Minun toipumislomani katsottiin
päättäneeksi lokakuun lopulla ja
sain litteran sotilasjunaan jossa
pääsin aina Uuksun asemalle saak-
ka. Täällä oli jonkinlainen opastus,
josta ohjattiin kohti Aunusta, jossa
ei ollut vielä virallista opastusta,
vain kova autoliikenne kohti etelää
ja nekin suurimmaksi osaksi sak-
salaisia autoja matkalla kohti Sy-
värin suistoa. Minun piti pyrkiä
"Karhu"-merkkisiin autoihin ja
kun päivän verran "tölliä" tätä
kaupunkia, pääsin lopulta aina

entiseen joukkueeseeni Segesan ky-
lään saakka.

Täällä oli silloin suurimmat ka-
hinat tauonneet, joista taisteluista
on Naapurin Tauno aikaisemmin
kertonut, mutta vieläkin sota otti
uhrinsa samastakin joukkueesta,
aivan viereltä.

Taistelun kulku oli sellainen, että
ensin rakas vihollisemme antoi päi-
hin aseveljiämme ja sen jälkeen
ottivat Suomen pojat ohjakset
omiin käsinsä, jonka jälkeen koh-
ta pataljoonamme pääsi lepovai-
heeseen noin 15 km Syvärin ran-
nasta Uutujärven kylään. Täällä oli
majoitustiloina uudet korsut, jopa
saunakin, mutta vain kuutamova-
laistus oli saunassa käytettävissä,
joten "käsikopelolla" saunottiin ja
minultakin paloi jalka tulikuumas-
sa vedessä.

Ennen tätä saunatapahtumaa
sain kumminkin yllättäen käskyn,
tai sanoisinko komennuksen, läh-
teä lähelle rintamaa Syvärin Svirin
luostarille "lepokotiin lepäämään"
noin viikoksi! Tämä oli minusta
melko mielen vastainen käsky, niin-
hän ne usein sodassa lieenee, olisin
mieluummin ollut omassa joukossa
yhtämittäisesti...

Käsky oli tullut ja toteutui koh-
teena Luostarin vanhempi osa, sillä
siistimpi uusi luostari oli kenttä-
sairaalan käyttöön otettu, johon
tutustuin vasta joulun jälkeen kun
jalkani paloi saunassa.

Täällä oli muutama päivä aikaa
tuumailla, että miksi minut on tän-
ne käsketty, onko hyvyttä vai moi-
tetta, siitä en päässyt koskaan sel-
vyyteen, sittenkään vaikka komen-
nus uusiutui kauemmaksi takavili-
nään v. 1943.

Luostarin vanhassa osassa oli
isonkin kranaatin kestävä lähes
kaksimetriset mukulakiviseinät,
mutta kattorakenteet heikot ja
vanhat sisäänvuotavaiset, kuin ki-
viniemäläisen puuvene ennen so-
taa... Vuoteina oli nuorisovankilan
laverit, ruoka aivan tavallista "vita-

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmistaa konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoit-
taessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne
luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kai-
kissa raha-asioissanne.

miinivelliä” kuin yksikössäkin. Varsinainen ohjelma oli mitään virkistystä antamaton, kun muukalaisia oli koko joukko, joukossa ei ainutakaan ennestään tunnettua... Yksi sentään oli: ”Saunamajurina” toimi hyvin päivärahansa ansaitsevana Tahvo Lius kotikylästä ja ”Tassu” juttelikin mukavia keskelä sodan tummuutta pilvisenäkin päivänä.

Vaikka tästä touhusta en kuivunut enkä kostunut, niin ensikerran tapasin Suomen aatelisen, joka oli ”Parkanon paroonin” sukua. Tämä oli ensitapaamiseni aatelisen kanssa, joskin myöhemmin tutustuin lähes kaikkiin sotilas- ja aatelisarvoihin korpraalista, alikersantin, kersantin, luutnantin kautta majuriin ja vapaaherraan.

Joulu saapui myös Reservipataljoonan majoitusalueelle, joskaan sinne ei joulupukki uskaltanut porolla saapua...

Tuli joulu jonka vieläkin elävästi muistan, sillä tämä joulu oli ainoa jolloin tulin osallistumaan kenttäjumalanpalvelukseen, jossa kenttäsaarnan piti sotilaspastori P. Muinonen.

Eräässä korsiassa oli myös HERAN PYHÄ EHTOOLLINEN. Tämä oli ainut kerta minun kohdallani rintamalla. Enkä niinä kolmena vuotena, jotka vielä rintamalla olin ja elin pappia nähnytkään, puhuteltusta ajattelemattakaan!

Että totuus ei muuttuisi muistan, että näin ”karkuuntulovaiheessa” juhannuksena 1944 pataljoonan pastorin, mutta hänellä oli luutn. arvo ja komppanian pääll. vakanssi, jota johtaessaan hän sai sankarikuoleman.

Kun muistelen vielä Uutujärvellä vietettyä joulun aikaa, niin meillä oli myös jonkinlainen pikkujoulun korvike. Oli puheita, ehkä runoja, mutta kun eräs aseveli lopuksi rämäytti: ”Minä kierrän vain Kalifornian...” niin tunnelma painui hy-

Perämootorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo NUORA-MOTOR

Lakalaivankatu 4, 33840 Tampere 84
Puhelin 931 - 654 411

Perämootorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

**HYVÄÄ JOULUA ja
ONNEA UDELLE VUODELLE**

TOIVOTTA

Lempäälän Pyörä

TOIVOTAMME KAIKILLE YSTÄVILLEMME

**HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

Suvannon Seutu

vin alas, sinne jäikin siltä joulululta... kouristaen vieläkin mieltä. — Ihmisen mieli on jouluna sodasakin herkkä haavoittumaan...

Tämä pieni muistelo riittänee tällä kertaa tästä jouluaiheesta, minun osaltani, ja toivotan teille kaikille Hyvää Joulua ja Onnea Uudelle Vuodelle!

Riiskan Kupariset, sukuni esivanhemmat

Varsinkin joulun edellä ihmisellä on halu lähteä retkeilemään lapsuusajan maisemiin. Tuntuu kuin joulun aikaan avautuisivat paremmin menneisyyteen vievien ovien ruostuneet saranat. Ehkä mielen herkkyyks joulun lähestyessä on kohonnut sellaisiin lukemiin, että on helpompaa kurkistaa menneisyyteen ja katsoa, miten siellä vielä olisi nähtävissä.

Palailen muisteloissa esivanhempieni, Riiskan Kuparisten, asuinpaikoille Sakkolan Riiskaan. Kuljen Riiskan maantietä ja nousen Kopperoisten mäen päälle. Vielä vähän matkaa ja sitten näkyikin Kuparisten suuri asuinrakennus. Siinä on ollut isovanhempieni, Matti ja Emilia Kuparisen, koti. Iso-isääni Matti Kuparista en ehtinyt näkemään, mutta Petäjärveltä kotoisin ollut isoäiti Emilia os Karvonen tuli hyvin tutuksi ja hänestä jäivät mieluiset muistot. Hän kuoli siirtolaisena v 1940 ja hänet on haudattu Savonlinnan hautausmaahan. — Samoja Karvosen sisarusia olivat Matti (Matu) Lampun vaimo ja Hatakan kauppatalon emäntä Metsäpirtissä.

Isovanhemmillani oli lapsia viisi tyttöä ja poika. Tätini Liina, Emma, Helena ja Anna asuivat Riiskassa. Äitini Maria synt. 25.1. 1889, avioitui Simo Tuokon kanssa ja asui Metsäpirtin Raajussa lähellä Sakkolan pitäjäraja. Liina täti meni naimisiin Aleksanteri Kiiskin kanssa. Hän kuoli ennen talvisotaa. Emma-tädin puoliso oli Matti Repo. Helena (Heli) -täti oli naimisissa rautatieläisen Antti Jääskeläisen kanssa. Anna-täti ei ollut avioitu-

nut. — Santeri-eno asui myöskin Riiskassa ja hänen puolisonsa oli Helena Riikonen.

Kun sukulaiset asuivat näin lähellä toisiaan, niin oli selvää, että suku tuli tutuksi ja syntyi yhteyttä suvun kesken. Jonkun verran suvun vanhaa historiaakin muisti ehti tallettaa. — Äiti kertoi Riiskarisen suuresta navetasta, joka rakennettiin tulipalossa tuhoutuneen tilalle. Tämän rakennuksen rakentaminen oli alkuna Kuparisen taloudellisen tilanteen laskusuuntaan kääntymiselle. Äiti kertoi myöskin Kuparisen talon kievari-ajoista. Äitikin oli joskus joutunut kyyditsemään matkustajia toiseen majaan paikkaan.

Kuparisella oli metsämaata Laatokan rannassa. Ehkä sieltä Santeri-eno sai aiheita kirjaansa Vanha maininki. Metsämaat lienevät olleet suuret tilalla. Santeri-enon tuotanto kielii ahkerasta metsässä olosta. Metsähavainnot varsinkin Huuhkan pojassa, ovat tarkkoja ja osuvasti ilmaistuja.

Kuparisen suvussa ilmeni taiteellisia-taipumuksia. Anna-täti oli hyvä piirtäjä ja kirjoitti myös runoja. Hän oli myöskin soiton ja laulun taitaja esiintymiseen asti. Heli-täti oli mainio seuraiminen. Tädit suhtautuivat ystävällisesti ”Massa”-tädin tyttöön, siellä käydessäni. Varsinkin Liina-tädin luota lähtiesä oli tuliaisikin kotiin vietäväksi. — Äitini oli luonteeltaan hiljainen. Hän luki mielellään ja soitti Väinämöisen-kannella. Äiti oli yritteliäs ja neuvokas. Usein hän joutui yksin huolehtimaan kotitöistä isän viipyessä saarnamatkoilla.

Riiskan Kuparisen suvun on historian hyökylaine pirstonut, kuin Väinölän lapset aikoinaan. Sakkolajuhlilla on ollut hauska tavata serkkuja, sekä toisia suvun jäseniä. — Herää ajatus: Olisiko mahdollista perustaa Kuparisen sukuseura? — Näin voitaisiin paremmin säilyttää sukulaisuutta ja tutkia suvun menneisyyttä!

Elsa Tuokko

Valokuva on otettu Riiskassa noin vuonna 1938. Henkilöt vasemmalta: Tauno Kiiski, Helena Kuparinen, Hilma Kiiski, Kauko Kuparinen, Aina Kuparinen os Hatakka, Emilia Kuparinen, Anna Kuparinen ja Arvo Kuparinen.

Varatuomariksi valmistui 30.9. 1980 Helsingissä Ville Suikkasen pojan Olavin poika Rauli Suikkanen.

Petäjärveläinen rahalöytö

Olen aikaisemmin kirjoittanut Kapakkamäen hautamänyistä, nämä männyt olivat todellisuutta, mutta kapakka, josta mäki lienee saanut nimensä, on historian tietojen ulkopuolella.

Tämän paikan tunsivat kaikki vanhemmat petäjärveläiset, sekä monet vanhasta Kapakkasillasta yli kulkeneet Pietariin matkaajat, vaikka uusi maantien oikaisu ja silta oli parisataa metriä ylempänä Kapakkaojan eli Petojoen yli. Tämä Kapakkamäki oli paha vastus hevospelillä kuormia kuljettaessa Pietariin päin. Luulisin, että kapakka on ollut mäen päällä, jossa voi mäen vastukset voitettuaan haihduttaa rypypyllä murheensa ja kerätä uusia voimia.

Liittykö tuo otsikossa mainittu rahalöytö mitenkään Kapakkamäkeen ja kapakkaan jää vain arvauksi. Kun se kuitenkin on löytynyt noin puolen kilometrin päästä vanhasta sillasta alaspäin, niin panee vahvasti ajattelemaan, että rahakätkö liittyy jollain tavoin tiehen ja ehkä kapakkaankin.

Keväällä 1927 sattui nimittäin Eemil Nuoran (Yllö-Jurkan-Eemeli) silmiin kynnöksellä näkyvä revennyt tuohikontin kappale. Tutkittuaan lähemmin ympäristöä niin löytyi lähistöltä tuohikontti, kooltaan noin 30x40 senttimetriä. Sen kylki paisi toi kynnöksen pinnassa, jonka kahden hevosen Fiskarsin aura oli nostanut pintaan noin 25 sentin syvyydestä. Irroitettuaan kontin kynnöksestä, hän hämmästyti suuresti. — Kontti oli painava ja sisälsi vanhoja rahoja, joiden yhteispainoksi punnituksessa saatiin 7,259 kg. Rahoista oli 5 kpl hopearahoja ja muu rahapaljous kuparilantteja, kooltaan 5—7 senttiin läpimitaltaan ja muodoltaan pyöreitä. Rahoissa

muistelee löytäjä olleen kolme kruunun kuvaa. Rahojen arvonumeroita hän ei enää muista, mutta arveltiin niiden olevan Ruotsin rahoja. Samoin vuosilukujen muistaminen oli vuosikymmenten saatossa unehtunut. Muisteli vain, että ne olisivat olleet 1700-luvulta. — Kun minä tässä hiljattain katselin Hämeenlinnassa olleita vanhoja rahakokoelmia, niin oli ruotsalaisissa vanhoissa rahoissa, joissa oli takana kolme kruunua, vuosilukuja 1630—1670. Kaikessa tapauksessa rahat olivat lyöty ruotsinvallan aikana. Milloin ne ovat peltoon joutuneet ja miten, jää ikuisiksi arvoituksiksi. Onko joku kauppias kätkenyt rahat ennen kapakkaan menoa, eikä ole muistanut sitten kätköpaikkaansa? Ovatko rahat ryöstetty ja sitten kätketty maahan? Kuka tietää?

Kaikki viittaa siihen, että rahat ovat tarkoituksella laitettu tuohikontissa säilöön. Alue on niihin aikoihin ollut pajupensaikkoo, joten säilytyspaikkaa on ollut myöhemmin vaikea löytää.

Peittopaikan välittömässä läheisyydessä suoritettiin 1920-luvulla melko laajaa suomalmien nostoa ja seulontaa, mutta tässä yhteydessä ei mitään löytöjä tullut päivänvaloon.

Amalaatuista raha-aarretta tarjottiin sitten löytäjän toimesta Kansallismuseoon, mutta sitä ei otettu vastaan, vaan sanottiin tällaisia rahoja olevan jo ennestään museossa riittävästi! Nykyaikana täytyy tuolaista hylkäystä ihmetellä!

Raha-aarre joutui takaisin löytäjälleen. Joista hopearahat ostivat kuuleman mukaan Ahlström Oy:n metsäkasoorit muutamalla markalla. Kuparilantit olivat löytäjän aitan nurkassa samassa tuohikontis-

sa, josta niitä annettiin tuttaville muistorahoiksi ja osa jäi talvisodan syttyessä samaan aittaan, jossa lienee sulaneet aittarakennuksen palaessa.

Tästä löydöstä puhuttiin aikanaan Petäjärvellä, mutta unohtui sitten. Nyt Eemil Nuora otti asian puheeksi, sanoen: — Mielestäni turhemmastakin asiasta on kirjoitettu lehtiin, miksei tällaisesta rahalöydöstä?

Niin, löydöstä on nyt jällellä ai-noastaan muisto, historiallinen muisto kuitenkin. Se kertoo, että Petäjärvellä on kulkenut entisinä aikoina raharikkaita kauppiaita tai rosvoja, jotka ovat kätkenneet jostain syystä talenttinsa maahan, josta auran-siipi toi sen pitkien aikakausien jälkeen päivänvaloon, vaikka rahoilla ei ole ollut suurempaa siunausta ja hyötyä kenellekään!

Monesti puhuttiin ennen aarnivalkeista, jotka yön pimydessä loisivat raha-aarteiden kätköpaikkojen yllä. Tämän aarnivalkean, jos se loisti, olisi pitänyt näkyä meidän tuvan ikkunaan, sillä löytöpaikka ikkunaan kyllä näkyi. En muista kuitenkaan kenenkään perheestämme kertoneen mitään valkean loistoa siltä kohtaa peltä.

”Kel’ aarre on, hän aarteen kätkeköön!” Näin kehoittaa vanha virsi. Lieköhän kätkijällä olleet mielessään nuo sanat, vai kokonaan muuta, kätköään peittäessään? Vai oliko tuohikontin peittyminen Kapakkaojan kevättulvien tuoman roskan aiheuttamaa luonnollista liettymistä? Tämä jää ja pysyy ainaisena arvoituksena, niinkuin moni muukin asia vanhassa Petäjärvän kauan asutussa suomalaisessa kylässä.

Heino Kurikka

Ahon reunalta

Menneen kesän lämmön hyväilevä muisto vielä mielessä — ja nyt jo länttää lunta märkää, aamun valossa valkeaa lunta, on joulun tuntua oksalla kuusen. Aika, tuo ikuinen, loputon, miksi se ihmiselle rajaa kaiken? — Vain muistoissa sen matkassa voimme seisahtua.

Niin teen nyt — palaan rauhan jouluun, siihen aikaan kun sodat ja kapinat olivat kaukana historian lehdillä vain, jota koulussa läksyinä luvimme Värikis Stoolin sankareita välitunneilla leikeissä olimme. Tunnilla valmistimme koulun joulujuhlaa, tai niinkuin silloin sanoimme; koulunjoulupuuta — harjoitelimme laulua, joka sitten aikanaan kajahti riemukkaana lämmössä kynttiläin: ”Koska meillä on Joulujuhla armas lapsien, eikä huoleta koulu, syy on olla iloinen!” Silloin oltiin iloisia ja koko kylä meidän mukana! — Koulunjoulupuuta, sehän oli koko kylän juhla, talvi-illan hämärässä koulun piha kuhisi ihmisistä, oli hevosten kopinaa ja pärskettä, oli nuorison naurua ja unelmaa...

Koulun ”joululoma”, se oli silloin kaksi viikkoa, mitäpä silloin oli kiirettä.

Isä oli yöllä tullut Viipurin markkinoilta ja toi muassaan kauniin liinaharja tamman, sedän kanssa sitä jo aamuhämärässä ”koitettiin”,

onko juoksun lahjoja? — Olihan niitä.

Isä alkoi aamulla esitellä sedälle, että olisi mentä Uosukkalasta Antin Yllöltä hakemaan kiessin pyöriä, on tehtynä, laitteli sanaa markkinamiesten mukana, sillä tarvitsehan Yllökin joulurahoja.

Minäkin olin halukas lähtemään ”Jos saan uuden hevosen ajaa!” ”Saat kyllä mennäkin, mutta vain vanhan ”Lipon” kanssa!” ”Kyllähän sinä hevosmies olet, on parasta mennä tutulla hevosella kumminkin, se tuntee tien ja tuo varmasti kotiin...” — Kyllähän minä tien tunnen taloon, osaan mennä, olen käynyt sedän kanssa monta kertaa. — Huolettomana ajelin kuin aikamies, läpi lumisen metsän, yli Karttusen sillan, vilahti alta oksain tietäjämummon mökkikin — sen Vaalimoin ”ämmäksi” sanotun, jännön jäljet sinne vain juoksi...

Tämä Antin Yllöksi sanottu pyöräntekijä, eleli Anninsa kanssa savupirtissä, savutuvassa. Kuinka tulee joulu tähän tupaan, siitä ei ole minulla taitoa sen kuvaamiseen, kerron vain mitä näin savuräppänän aukosta, kun huurrepilvi pakaspäivään haihtuu, tuoden paiston tuoksua tullessaan.

Tuvan sisällä oli jo pyhän tuntua. Lastut laastu, palsta- ja värttinäpuut orsille siististi aseteltu. Mestari itse istui penkillä pöydän päässä, edessä ”ruska” ruskeaa kaljaa.

Tervehdykset vaihdettua, kopeloi Yllö hyllyltä kupin: ”Tule poika maistamaan, joks tää taari on tarpeiks kystä?” — Siinä uuninkyljessä se tynnyri poksahdelti, kypsyteli väkevää juomaa tapanina tarjottavaksi.

Tuli Anni tupaan: ”Älä sie pojat sitä taarijais tarjoo! Ei se oo lapsen juomaa. Hyvä ko omat pöksyis on ruskean”, näin tarinoi Anni, nosti ”uhvatalla” uunista rieskapotin pöydään. ”Käy Yllön kans syömää! Tää on lampaan rasvan kanssa tehty tattaririeskaa — mie tuon siul ”jamakkaa”, ukko rypypikö taarijaa”, syötiin, rasvanen oli rieska.

Ei ollut savua enään tuvassa, uunista pöllähteli vain naurislaatikon höyryä, savun tummentama laki vain läikkyi, kun vasta jäätyneen

lammen pinta. Seinien tummunut punerrus loi lämpöä, rauhaa, nurkien varjossa tummuudessa kuiskivat kodin hyvät haltiat, pienestä akkunasta näkyi lumisen metsän syvenevä ilta.

Poika läksi ajamaan kotiin, pyörät ja joulun siunaamat terveiset mukana. Syvä rauha, sen tuoma hyvä tahto oli laskeutunut savuntuokuisen tuvan lämpöön, se oli kosketus menneisiin sukupolviin, jotka kovan elämän arjessa vaistosivat Joulun Sanoman: ”Minä ilmoitan teille suuren ilon”, syvemmin, aidommin, kuin me, joille kuvartuujien välke tuo joulun virret maalista kiiltäviin koteihin. Miks’ ei, voimmehan mekin sammuttaa sähköt, sytyttää kynttilät iltana aaton. Hyvää vuoden jatkoa!

Viki

**SK4:n
näkemys**

ensi vuonna

**VIISI
VUOSIKYMMENTÄ
VIESTINTÄÄ JA
VISUALISOINTIA**

VEIKKO SOKURA

**Erikois-
hammasteknikko**

TAMPERE

Mäkipääkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

**Jukka
Niemi**

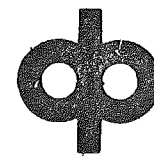
Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

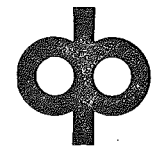
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

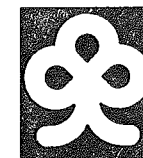
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti - Puh. 931-739 541

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1981
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931-734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63-1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.